

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS

**TABAKO, TABAKO GAMINIŲ IR SU JAIS SUSIJUSIŲ GAMINIŲ KONTROLĖS
ĮSTATYMO NR. I-1143 9² STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
NR. XIIP-3849, DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS TABAKO, TABAKO GAMINIŲ IR SU
JAIS SUSIJUSIŲ GAMINIŲ KONTROLĖS ĮSTATYMO NR. I-1143 10, 11, 12, 14, 15, 16¹,
17¹ IR 26 STRAIPSNŲ PAKEITIMO IR 16² STRAIPSNIO PANAIKINIMO ĮSTATYMO
PROJEKTO-NR. XIIP-3903 IR DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS
TABAKO, TABAKO GAMINIŲ IR SU JAIS SUSIJUSIŲ GAMINIŲ KONTROLĖS
ĮSTATYMO NR. I-1143 19¹ STRAIPSNIO PAPILDYMO
ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIP-3923**

2019 m.

d. Nr.

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2019 m. spalio 16 d. sprendimo Nr. SV-S-1413 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 8 punktą bei į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2019 m. spalio 23 d. sprendimo Nr. SV-S-1428 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 11, 12 punktus, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Iš esmės pritarti Lietuvos Respublikos tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo Nr. I-1143 9² straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIIP-3849 (toliau – Įstatymo projektas Nr. XIIP-3849), Lietuvos Respublikos tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo Nr. I-1143 10, 11, 12, 14, 15, 16¹, 17¹ ir 26 straipsnių pakeitimo ir 16² straipsnio panaikinimo įstatymo projektui Nr. XIIP-3903 (toliau – Įstatymo projektas Nr. XIIP-3903) ir Lietuvos Respublikos tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo Nr. I-1143 19¹ straipsnio papildymo įstatymo projektui Nr. XIIP-3923 (toliau – Įstatymo projektas Nr. 3923) ir teikti šias pastabas ir pasiūlymus dėl teisinio reguliavimo tobulinimo:

– 1. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 5 ir 7 punktuose įtvirtintais efektyvumo ir sistemiškumo principais ir atsižvelgus į tai, kad Įstatymo projektai yra susiję pagal tikslą ir turinį, nes visuose Įstatymų projektuose siekiama reglamentuoti tabako gaminių ir (ar) su tabako gaminiais susijusių gaminių teisinius santykius, siūlytina Įstatymo projektą Nr. XIIP-3849, Įstatymo projektą Nr. 3903 ir Įstatymo projektą Nr. XIIP-3923 sujungti ir teikti Lietuvos Respublikos Seimui vienu paketu. Įstatymo projektą Nr. XIIP-3923 siūloma tikslinti pagal šio nutarimo 5 ir 6 punktuose pateiktus pasiūlymus.

2. Įstatymo projekto Nr. XIIP-3849 2 straipsnis nėra suderintas su Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 20 straipsnio 4 dalyje įtvirtinta nuostata, kad teisės aktai, nustatantys naują ūkio subjektų veiklos teisinį reguliavimą, turi įsigalioti gegužės 1 d. arba lapkričio 1 d., o priimti turi būti ne vėliau kaip prieš tris mėnesius iki jų įsigaliojimo datos. Taip pat ūkio subjektams yra reikalingas pereinamasis laikotarpis, kuris leistų prisitaikyti prie naujo teisinio reguliavimo, išparduoti turimas prekes, kurių prekybą Įstatymo projektu Nr. XIIP-3849 yra siekiama uždrausti. Atsižvelgiant į tai, taip pat į Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo

procedūras teikimo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 20 d. nutarimu Nr. 617 „Dėl Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras teikimo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Notifikavimo taisyklės), įtvirtintus projektų, apie kuriuos pranešta Europos Komisijai ir kitoms Europos Sąjungos valstybėms narėms, priėmimo atidėjimo terminus, siūlytina Įstatymo projekte Nr. XIIP-3849 numatytą 2020 m. liepos 1 d. datą keisti 2021 m. lapkričio 1 d. data, kad ūkio subjektams būtų suteiktas pagrįstas prisitaikymo terminas.

Įstatymo projektu Nr. XIIP-3849 siūloma uždrausti elektroninių cigarečių ir elektroninių cigarečių pildyklių, jeigu nikotino turinčiame skystyje yra kvapiųjų medžiagų, išskyrus tabako skonį, pateikimą Lietuvos Respublikos rinkai. Atsižvelgiant į 2014 m. balandžio 3 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/40/ES dėl valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatų, reglamentuojančių tabako ir susijusių gaminių gamybą, pateikimą ir pardavimą, suderinimo ir kuria panaikinama Direktyva 2001/37/EB (OL 2014 L 127, p. 1) preambulės 47 konstatuojamąją dalį ir vadovaujantis Notifikavimo taisyklių 3.8.2 papunkčiu, apie Įstatymo projektą Nr. XIIP-3849 iki jo priėmimo turėtų būti pranešta Europos Komisijai ir kitoms Europos Sąjungos valstybėms narėms.

3. Įstatymo projektu Nr. XIIP-3849 siūloma uždrausti pateikti rinkai elektronines cigaretes ir elektroninių cigarečių pildykles, jeigu nikotino turinčiame skystyje yra kvapiųjų medžiagų, išskyrus tabako skonį. Tačiau kvapiosios medžiagos vis dar galėtų būti parduodamos atskirai, nes dalis elektroninių cigarečių yra užpildomos iš atskirai parduodamų pildyklių, kuriose gali būti tiesiog skystis be nikotino, tačiau turintis tam tikrą skonį. Tokiu atveju kyla rizika, kad vartotojai patys susimaišys atskirai nusipirktą skystį su kvapiomis medžiagomis (atviro tipo talpyklose). Todėl Įstatymo projektu Nr. XIIP-3849 siūlomas draudimas būtų pritaikomas tik uždaro tipo elektroninėms cigaretėms ir elektroninių cigarečių pildyklėms ir tais atvejais, kai jos yra su nikotino turinčiu skysčiu. Atsižvelgiant į tai, siūlytina ne tik pildyti Įstatymo projektu Nr. XIIP-3849 keičiamo Lietuvos Respublikos tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo 9² straipsnio 4 dalį 5 punktu, bet taip pat tikslinti 9² straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip: „4. Draudžiama pateikti rinkai elektronines cigaretes ir pildykles su skysčiu, kurios yra pritaikytos pildyti elektroninėms cigaretėms, ir jeigu šiame skystyje yra šių priedų:“.

4. Įstatymo projekto Nr. XIIP-3849 aiškinamajame rašte nėra pateikta vertinimo, kokių pasekmių Įstatymo projekte Nr. XIIP-3849 siūlomi ribojimai galėtų sukelti ūkio subjektams, prekiaujantiems elektroninėmis cigaretėmis ir jų pildyklėmis, kokią žalą jie galėtų patirti. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 4¹ straipsnio 1 dalies 4 punktu, taip pat Teisėkūros pagrindų įstatymo 15 straipsnio 1 dalimi, nustatančia, kad, rengiant teisės akto, kuriuo numatoma reglamentuoti iki tol nereglamentuotus santykius ir kuriuo iš esmės keičiamas teisinis reguliavimas, projektą, privalo būti atitinkamai atliekamas numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas ir numatomo teisinio reguliavimo poveikio konkurencijai vertinimas. Atsižvelgiant į tai, siūlytina atlikti nurodytus vertinimus ir papildyti aiškinamąjį raštą.

5. Įstatymo projekto Nr. XIIP-3903 9 straipsniu keičiamo Lietuvos Respublikos tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo 26 straipsnį siūloma papildyti – nustatyti, kad už prekybos tabako gaminiais, su tabako gaminiais susijusiais gaminiais draudimų pažeidimą ūkio subjektai baudžiami nuo vieno tūkstančio keturių šimtų keturiasdešimt aštuonių eurų iki aštuonių tūkstančių šešių šimtų aštuoniasdešimt aštuonių eurų bauda. Už šių draudimų pažeidimą, padarytą pakartotinai per vienus metus nuo baudos paskyrimo, ūkio subjektai baudžiami nuo aštuonių tūkstančių šešių šimtų aštuoniasdešimt aštuonių eurų iki septyniolikos tūkstančių trijų šimtų septyniasdešimt dviejų eurų bauda ir panaikinamas visų turimų licencijų verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais ir (ar) licencijų verstis mažmenine prekyba su tabako gaminiais susijusiais gaminiais galiojimas.

Vadovaudamasis proporcingumo principu, įtvirtintu tiek Teisėkūros pagrindų įstatyme, tiek Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo (toliau – Konstitucinis Teismas) praktikoje, Konstitucinis Teismas ne kartą yra pasisakęs, kad konstituciniai teisingumo, teisinės valstybės principai suponuoja tai, kad už teisės pažeidimus valstybės nustatomos poveikio priemonės turi būti proporcingos (adekvačios) teisės pažeidimui, turi atitikti siekiamus teisėtus ir visuotinai svarbius tikslus, neturi varžyti asmens akivaizdžiai labiau, negu reikia šiems tikslams pasiekti; tarp siekiamo tikslo nubausti teisės pažeidėjus bei užtikrinti teisės pažeidimų prevenciją ir pasirinktų priemonių šiam tikslui pasiekti turi būti teisinga pusiausvyra (proporcingumas); konstitucinis teisingumo principas reikalauja nustatomas nuobaudas diferencijuoti taip, kad jas taikant būtų galima atsižvelgti į teisės pažeidimo pobūdį, atsakomybę lengvinančias ir kitas aplinkybes, kad atsižvelgiant į tai būtų galima skirti mažesnę nuobaudą, nei sankcijoje numatyta minimali ir kt.; įstatymuose už įstatymų pažeidimus nustatomos baudos turi būti tokio dydžio, koks yra būtinas siekiant teisėto ir visuotinai svarbaus tikslo – užtikrinti įstatymų laikymąsi, nustatytų pareigų atlikimą (Konstitucinio Teismo 2008 m. rugsėjo 17 d. nutarimas Nr. 71/06-12/07). Konstitucinis Teismas ne kartą šavo praktikoje taip pat yra konstatavęs, kad įstatymas ta apimtimi, kuria nėra numatyta galimybė teismui, atsižvelgus į teisės pažeidimo pobūdį, jo mastą, atsakomybę lengvinančias ir kitas reikšmingas aplinkybes ir vadovaujantis teisingumo, protingumo kriterijais, nuspręsti, kad licencijos galiojimo panaikinimas asmenims neturi būti taikomas, nes dėl tam tikrų itin svarbių aplinkybių yra akivaizdžiai neproporcingas (neadekvatus) padarytam teisės pažeidimui ir dėl to neteisingas, prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 109 straipsnio 1 daliai, konstituciniams teisingumo, teisinės valstybės principams (Konstitucinio Teismo 2003 m. lapkričio 20 d. nutarimas Nr. 117-5317). Įstatymo projekte Nr. XIII P-3903, be neproporcingų padarytam pažeidimui siūlomų nustatyti piniginių baudų, taip pat siūloma įvesti sankciją – visų turimų licencijų verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais ir (ar) licencijų verstis mažmenine prekyba su tabako gaminiais susijusiais gaminiais galiojimo panaikinimą. Tokio pobūdžio sankcijos prieštarautų Teisėkūros pagrindų įstatymui, Konstitucinio Teismo praktikai ir Lietuvos Respublikos Konstitucijai. Atsižvelgiant į tai, siūlytina mažinti Įstatymo projekto Nr. XIII P-3903 9 straipsniu keičiamame Lietuvos Respublikos tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo 26 straipsnyje siūlomas nustatyti baudas ir atsisakyti sankcijos – visų turimų licencijų verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais ir (ar) licencijų verstis mažmenine prekyba su tabako gaminiais susijusiais gaminiais galiojimo panaikinimo.

6. Siekiant sukurti papildomą tam tikro verslo sektoriaus licencijavimo mechanizmą, t. y. sugriežtinti ūkio subjektų veiklos sąlygas, būtina atsižvelgti į reguliavimo politikos tikslus ir įgyvendinimo nuoseklumą – svarbu įvertinti, ar numatomos reguliavimo priemonės iš tiesų yra reikalingos, tinkamos ir veiksmingos. Licencijavimo pagrindų aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. liepos 18 d. nutarimu Nr. 937 „Dėl Licencijavimo pagrindų aprašo patvirtinimo“ (toliau – Aprašas), 4 punkte nurodyta, kad, svarstant galimybę licencijuoti tam tikrą veiklą, turi būti įvertinta veiklos keliama rizika pažeisti svarbius visuomenės interesus ir pasirinktos veiklos reguliavimo priemonės – veiklos licencijavimo – atitikti Teisėkūros pagrindų įstatyme nustatytiems principams (tikslingumo, proporcingumo, efektyvumo ir kt.) bei Aprašo 5–7 punktų nuostatomis. Aprašo 5 ir 7 punktuose nustatyta, kad veiklos licencijavimas – tinkama teisinio reguliavimo priemonė tik tada, kai jis atitinka šias sąlygas: veiklos licencijavimu siekiama išspręsti aiškiai nustatytą problemą ir apsaugoti svarbius visuomenės interesus ir nėra mažiau ribojančių priemonių nustatytai problemai spręsti ir svarbiems visuomenės interesams apsaugoti, tai yra įvertinus veiklos licencijavimo alternatyvas (pavyzdžiui, savireguliacijos galimybę, veiklos sąlygų laikymosi priežiūrą ir kontrolę) nustatoma, kad veiklos licencijavimu siekiamų tikslų kitos priemonės nepadėtų pasiekti, o pasirinkta teisinio reguliavimo priemonė – veiklos licencijavimas – neriboja ūkio

subjektų teisių ir laisvių daugiau, nei to reikia veiklos licencijavimu siekiamam tikslui pasiekti; licencijavimas netaikomas tik kaip priemonė rinkos dalyvių skaičiui apriboti ar juo nesiekama tik gauti papildomų biudžeto pajamų; kai nenustatoma jokių veiklos vykdymo reikalavimų ir kaip vienintelę sąlygą pradėti veiklą siekiama ūkio subjektui nustatyti pareigą pateikti informaciją apie veiklos vykdymą, tokia veikla nelicencijuojama, o informacija apie veiklos vykdymą teikiama veiklos vykdymo metu. Atsižvelgiant į tai, kad Įstatymo projekto Nr. XIIIP-3903 lydimojuose dokumentuose nėra pateikta jokių duomenų apie tai, ar buvo įvertinta siūlomų priemonių atitiktis Teisėkūros pagrindų įstatyme nustatytiems principams, taip pat ar nėra mažiau ribojančių priemonių nustatytai problemai spręsti ir ar minėti licencijavimo mechanizmai nebus naudojami tik kaip pareiga ūkio subjektui pateikti informaciją apie veiklos vykdymą, nenustačius veiklos sąlygų, siūlytina papildyti Įstatymo projekto Nr. XIIIP-3903 aiškinamąjį raštą nurodyta informacija.

Ministras Pirmininkas

Ekonomikos ir inovacijų ministras

Ekonomikos ir inovacijų ministras

Virginijus Sinkevičius

Ekonomikos ir inovacijų ministras

2019-11-29

Ekonomikos ir inovacijų ministras

Teksto departamento

komisaris

2019-11-29

Ekonomikos ir inovacijų ministras